

BALTIJAS KOKS

mežs · koks · vide · cilvēks

Uzņēmējiem savā starpā
konkurēt vai sadarboties?

Kā top lielākā un sarežģītākā
koka būve Skandināvijā?

Kas nodrošina cilvēka dzīvei
labvēlīgu vidi?

Iet dabā un visu skatīt
savām acīm – Zinību diena
Ogres Zilajos kalnos

Mežaudzes posta ne tikai
Latvijas, bet arī no Āzijas
atceļojušas vaboles

Meža ceļu izmantošana: tiesiskie aspekti

JĀNIS JURKĀNS,
ZVĒRINĀTU ADVOKĀTU BIROJA CERSJURKĀNS
PARTNERIS, ZVĒRINĀTS ADVOKĀTS

KSENIJA KOLEDA,
ZVĒRINĀTU ADVOKĀTU BIROJA
CERSJURKĀNS JURISTA PALĪDZE

Meža ceļu pamatuzdevums ir nodrošināt meža apsaimniekošanu pilnā meža apsaimniekošanas cikla garumā. Lai to īstenotu, būtiski ir ne tikai uzturēt ceļu infrastruktūru, bet arī skaidri definēt piekļuves tiesības. Par to, kā rīkoties, ja piekļūšanai savam īpašumam jāizmanto kaimiņu zeme, varat izlasīt žurnāla 2023. gada decembra un 2024. gada janvāra numurā.

Taču ikdienā Latvijas iedzīvotāji meža ceļus lieto arī citiem mērķiem, piemēram, lai nokļūtu sēņošanas vai ogošanas vietās, kā arī pastaiīgām dabā.

KAS IR MEŽA CEĻŠ?

Normatīvajos aktos meža ceļš nav definēts. *AS Latvijas valsts meži* (LVM) rokasgrāmatā skaidrots, ka meža autoceļi ir iekšējie mežsaimniecības ceļi, kas savienojas ar valsts, pašvaldību un citu uzņēmumu ceļiem. Tie tiek izmantoti kompleksai mežu apsaimniekošanai, t. i., vienlaikus gan kokmateriālu transportam, gan mežsaimniecisko, meža apsardzības un aizsardzības darbu veikšanai, gan medību saimniecības un rekreācijas vajadzībām. Par meža autoceļu uzskatāms arī dabiskais grunts ceļš – iebraukta vieta, kas izmantojama meža apsaimniekošanai tikai noteiktos apstākļos.

KĀDUS MEŽA CEĻUS DRĪKST IZMANTOT?

Likuma *Par autoceļiem* 5. panta pirmā daļa noteic, ka ceļu lietotājiem, ievērojot ceļu satiksmes noteikumus un citus normatīvos aktus, ir

tiesības transportlīdzekļu satiksmei lietot visus autoceļus, uz kuriem neattiecas īpašs aizliegums. Savukārt atbilstoši Civillikuma 1128. pantam privāti meži atrodas to īpašnieku neaprobežotā rīcībā. Rodas pamatots jautājums: kā personai uzzināt, vai konkrēts mežs ir privāts un vai to var izmantot satiksmei?

Interneta portālos nereti var lasīt par konfliktsituācijām, kas rodas, kad cilvēki sēņojot vai ogojot nejauši iemaldās privātā mežā, jo tā robeža no valsts meža nav bijusi pietiekami skaidri norādīta un pamanāma. Gan meža īpašniekam, gan meža viesiem ir jāievēro Meža likuma 5. pantā noteiktie mežu lietošanas tiesību aprobežojumi: fizisko personu uzturēšanos un brīvu pārvietošanos mežā var ierobežot to īpašnieks vai tiesiskais valdītājs, norobežojot attiecīgo teritoriju ar pārskatāmiem brīdinājuma uzrakstiem.

Tādējādi, ja vien nav izlikts brīdinājums, jebkura persona var pārvietoties vai ogot un sēņot konkrētajā mežā, neskatoties uz to, vai meža teritorija pieder valstij vai privātpersonai. Līdz ar to meža īpašniekam, kurš vēlas ierobežot satiksmi savā īpašumā, jānodrošina brīdinājuma zīmes un barjeras, kas liedz iebraukt automašīnām.

Ir aizliegts pārvietoties ar mehānizētajiem transporta līdzekļiem pa meža ceļiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, piemēram, Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjoslā. Par pārkāpumu draud administratīvais sods. Taču ne vienmēr šādas teritorijas tiek apzīmētas ar attiecīgām brīdinājuma vai ceļazīmēm. Līdz ar to, dodoties mežā, būtu ieteicams

”Ja meža ceļu izmantošanas laikā tiek bojāts mežs vai tā infrastruktūra, vainīgajai personai ir pienākums atlīdzināt nodarītos zaudējumus.”

ielūkoties portālā *lvmgeo.lv* un noskaidrot, vai iecerētais maršruts neved caur teritorijām, kur braukšana nav atļauta.

KAS IR JĀIEVĒRO?

Saskaņā ar Meža likuma 6. pantu personas pienākums, uzturoties mežā, ir ievērot meža ugunsdrošības noteikumus, nebojāt meža augsni un meža infrastruktūru, nepiesārņot mežu ar atkritumiem, ievērot noteikto kārtību atpūtas vietu izmantošanā, nepostīt putnu ligzdas un skudru pūžņus un citādi nekaitēt meža augiem un dzīvniekiem, kā arī neieiet ierobežotās teritorijās.

Vienlaikus LVM Meža infrastruktūras objektu ekspluatācijas noteikumi gan atspoguļo likumu prasības, gan definē paražu tiesības, kuras jāievēro, lietojot meža ceļus. Atbilstoši šo noteikumu 5. punktam meža ceļu tīklā aizliegts:

- neievērot ceļu satiksmes noteikumus,
- izmantot ceļa nomali autotransporta braukšanai un stāvēšanai,
- aizsprostot ceļa brauktuvi, nomales un ceļu inženierbūves,
- bez rakstveida vienošanās vai rakstveida LVM saskaņojuma saņemšanas rīkot jebkāda veida sacensības, treniņus u. c. publiskus pasākumus,
- veikt darbības, kuru rezultātā tiek bojāti vai iznīcināti meža autoceļu elementi, t. i., ceļa sega, ceļa

konstruktīvās kārtas, tilti, caurtekas u. c.,

- veikt darbības, kuru rezultātā tiek bojāts vai iznīcināts meža ceļu aprīkojums – ceļazīmes, barjeras, vārti u. c.,
- bez rakstveida vienošanās vai rakstveida LVM saskaņojuma saņemšanas veikt jebkādus būvdarbus, kuri skar LVM inženierbūvju konstruktīvos elementus.

Vieglajiem automobiļiem, pārvietojoties pa meža autoceļiem un izvēloties braukšanas ātrumu, ir pienākums ņemt vērā ceļa parametrus, pārredzamību, ceļa stāvokli, kokmateriālu krautuvju izvietojumu un meteoroloģiskos apstākļus.

Ja ceļa lietotāji ievēros LVM definētās prasības arī citu īpašnieku ceļos, civiltiesiskai atbildībai nebūs pamata.

ATBILDĪBAS ASPEKTI

Ja meža ceļu izmantošanas laikā tiek bojāts mežs vai tā infrastruktūra, vainīgajai personai ir pienākums atlīdzināt nodarītos zaudējumus. Bojājumu fiksēšanā var palīdzēt videonovērošanas kameras, ļaujot meža īpašniekam pieprasīt zaudējumu atlīdzību, vēršoties tiesā civiltiesiskā kārtībā. Atbildības aspekts būtu jāpatur prātā īpaši bezceļa transportlīdzekļu (piemēram, apvidus auto, motociklu un kvadriciklu) vadītājiem un jāatturas →

izbraukāt mežu ārpus meža ceļiem vai izmantot meža ceļus, kad tie pielīvuši vai atkušņa laikā, jo tas var ceļu sabojāt, radot īpašniekam zaudējumus.

Savukārt meža īpašniekiem būtu svarīgi iegaumēt, ka stieplu, trošu vai dzeloņdrāšu pārvilkšana pāri ceļam kā ceļa aizsardzības metode ir nepieņemama, jo tas apdraud ne tikai motorizēto transporta līdzekļu vadītājus, bet arī riteņbraucējus, skrējējus un pastaigu cienītājus. Diemžēl šādas neapdomīgas rīcības dēļ jau ir bijuši gadījumi, ka iet bojā kvadricikla vadītājs; pēc sapīšanās pār meža ceļu novilkta auklā smagas traumas guva zirgs, kurš

bija jāiemidzina. Meža īpašniekam jāņem vērā: ja sadursme ar stiepli vai cita veida šķērsli izraisīs kādas personas miesas bojājumus vai pat nāvi, meža īpašnieku var saukt pie kriminālatbildības.

Noslēgumā var secināt, ka meža ceļu izmantošanas tiesības un ierobežojumi ir pietiekami skaidri un sabalansēti, lai nodrošinātu gan meža aizsardzību, gan sabiedrības piekļuvi dabas resursiem. Taču šo normu īstenošana prasa arī iedzīvotāju izpratni un atbildīgu rīcību. Tikai sadarbojoties un ievērojot noteikumus, varēsim nodrošināt, ka meža resursi tiks saglabāti, lai tos varētu izmantot arī nākotnē. ○

KOMPETENCE STABILITĀTE AIZRAUTĪBA

Uzticams partneris juridiskās
palīdzības sniegšanā

Pieredze, zināšanas
un neatlaidība

Drošs atbalsts mūsdienu
mainīgajā pasaulē

Strēlnieku iela 9-4, Rīga
Tāl. 67365865
www.cersjurkans.lv

 /CersJurkāns

 /CersJurkāns

 /cers_jurkans

CersJurkāns

zvērinātu advokātu birojs

Pieredzējuši un uzticami
jurisprudences maratonisti

